

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_____ dos. Zaur Məmmədov
_____ "_____" _____ 2025-ci il

İxtisas: 060114–Təsviri incəsənət fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f Müasir Azərbaycan incəsənəti.

Fənn proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin, "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli №01 sayılı iclas protokolu ilə təsdiq edilmişdir

Kodu: MSF- B02

Tədris ili : II tədris ili, (2025-2026) III semestr:

Tədris yükü: Cəmi: 240 saat. Auditoriya saati- 45 (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar).

Təhsil forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı : Baş müəllim Dadaşova Aytən Natiq qızı

E-mail ünvanı: dadashzade.a.n@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov küçəsi 19, LDU-nun 2 sayılı korpusu

III. Tövsiiyə olunan dərsliklər, dərs vəsaitləri və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. Эфенди Р – «Торгул Нариманбеков», Москва, 1970
2. Эфенди Р – «Ваджия САдетова», Москва, 1960
3. Əfəndi R. - "Səttar Bəhlulzadə", Bakı, 1958
4. Əli Verdiyev - "Dəzgah rəngkarlığı", Bakı, 1988, 72 səhifə
5. Hacıyev P. - "Mikayıl Abdullayev", Bakı, 1973
6. Карланова С. – «Тахир Салахов», Москва, 1965
7. Kərimova R. - "Azərbaycan Sovet portret boyakarlığı", Bakı, 1964
8. Qaziyev A. - "Xalq rəssamı Əzim Əzimzadə", Bakı, 1953
9. Наджафов М. – «Живопись Азербайджанской ССР», 1960 - е, роды, Москва, 1976
10. С.Н.Новрузова. "Heykəltəraş Fuad Əbdürrəhmanov", Bakı, 1974, 36 səhifə.
11. Джамиля Новрузова. «Токай Мамедов», Москва, 1972, 64 страница.
12. Каджар Г. «Омар Елдаров», Баку, 2005, 288 страница.
13. Kərimov K.G., Əfəndiyev R.S., Rzayev N.L, Həbibov N.D. "Azərbaycan incəsənəti", Bakı, 1992, 344 səhifə.
14. Novruzova C. "Sovet Azərbaycanının heykəltəraşlığı", Bakı, 1973, 110 səhifə.
15. Ziyadxan Əliyev. "XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlığının inkişaf mərhələləri", Bakı, 2016. 191 səhifə.
16. Абдуллаева Н., «Кавровое искусство Азербайджана», Баку, 1971
17. Lətif Kərimov, «Azərbaycan xalçası», I cild, Bakı, 1961
18. Muciri C., «Azərbaycan xalçaçılığı», Bakı, 1977
19. Ziyadxan Əliyev. «Eldar Mikayılzadə», Bakı, 2013, 256 səhifə.
20. Rasim Əfəndiyev, «Azərbaycan bədii sənətkarlığı», Bakı, 1980, 166 səhifə.

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Müasir Azərbaycan incəsənəti" fənni XX əsrin sonlarından başlayaraq bu günə qədər Azərbaycan təsviri incəsənətinin inkişaf mərhələlərini, əsas istiqamətlərini, aparıcı sənətkarların yaradıcılığını və incəsənətin müasir tendensiyalarını öyrənməyə həsr olunmuşdur. Fənn tələbələrə müasir dövrdə formalaşan bədii üslubları, estetik prinsipləri və incəsənətin cəmiyyətlə qarşılıqlı əlaqəsini dərk etməyə imkan yaradır.

Fənnin məqsədi tələbələrdə müasir Azərbaycan incəsənətinin müxtəlif sahələri (rəngkarlıq, qrafika, heykəltəraşlıq, dekorativ-tətbiqi sənət, foto və video incəsənət və s.) haqqında sistemli bilik formalaşdırmaq, yaradıcılıq proseslərində yeni yanaşmaları və bədii ifadə vasitələrini anlamaq bacarığını inkişaf etdirməkdir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminarın nəticələrinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərinləndən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim-mövzu planı: 45 saat (30 saat müəhazirə, 15 saat məşğələ)

№	Keçilən müəhazirə mövzularının məzmunu	Müh.	Sem
1	Mövzu : Müasir Azərbaycan İncəsənətinə Giriş. 1. XX əsrin 20- ci illərindən etibarən Azərbaycan boyakarlığında əsaslı dəyişikliklər. 2. Azərbaycan dəzgah boyakarlığının banisi Bəhrüz Kəngərli. 3. Qrafika ustası Əzim Əzimzadənin qiymətli töhfələri. 4. Əzim Əzimzadənin Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına münasibət.	2	2
2	Mövzu: 1990- cı illərdən sonrakı dövrdə Azərbaycan müasir incəsənətinin formalaşması. Plan: 1. Altay Oqtay oğlu sadıqzadə. Həyat və yaradıcılığı. 2. Rəsim Babayev həyat və yaradıcılığı. 3. Toğrul Nərimanbəyov həyat və yaradıcılığı.	2	2
3	Mövzu: Rəssamların yaradıcılığında abstraksionizm inkişafı. Plan: 1. Dünya qrafik ustaları. 2. Ələkbər Rzaquliyevin qrafik əsərləri. 3. Cəmil Müfitzadənin qrafik əsərləri.	2	
4	Mövzu: 1941-1945 - ci illər Azərbaycan boyakarlıq sənəti. Plan: 1. Müharibə dövründə Azərbaycan rəssamlarının fəaliyyəti. 2. Tağı Tağıyevin həyat və yaradıcılığı. 3. Müharibə dövrü və tarixi qəhrəmanların portretləri.	2	2
5	Mövzu: 1946-1960-cı illərdə Azərbaycan boyakarlıq sənəti Plan: 1. Müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycan boyakarlıq sənətində mühüm mərhələ. 2. Mikayıl Abdullayevin həyat və yaradıcılığı. 3. Tahir Salahovun həyat və yaradıcılığı.	2	
6	Mövzu: Azərbaycan incəsənətində modern və postmodern təmayülləri. Plan: 1. Azərbaycan mədəniyyətində modernizm. 2. Səttar Bəhlulzadə - "modern milli üslub"un banilərindən biri. 3. Postmodernizmin mahiyyəti. 4. Azərbaycanın postmodernizm rəssamları.	2	2
7	Mövzu: XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlığının formalaşması. Plan: 1. Rus heykəltəraşlarının Azərbaycan sənətinə təsiri (1920–1930-cu illər). 2. Fuad Əbdürrəhmanovun həyat və yaradıcılığı. 30- cu illərin sonu mühüm mərhələ. 3. XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlarının fəaliyyəti.	4	
8	Mövzu: XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlığının yüksəliş dövrü. Plan: 1. Fuad Əbdürrəhmanovun XX əsrin ortalarındakı yaradıcılıq dövrü. 2. Azərbaycan heykəltəraşlığının altmışıncı illərə təsadüf edən inkişaf mərhələsi. 3. Cəlal Qaryağdının həyat və yaradıcılığı. 4. Ömər Eldarov həyat və yaradıcılığı.	4	2

9	Mövzu: XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlıq sənətinin yeni inkişaf tendensiyaları. Plan: 1. 70-80-ci illərin həm monumental, həm də dəzgah heykəltəraşlığı sahəsində yaradılan nümunələr. 2. Mirələsgər Mirqasımovun həyat və yaradıcılığı. 3. Həyat Abdullayevanın həyat və yaradıcılığı. 4. 1980-ci illərdə Azərbaycan dəzgah heykəltəraşlığında bədii ifadə axtarırları.	4	2
10	Mövzu: XX əsr Azərbaycan memorial heykəltəraşlığı. Plan: 1. Ömər Eldarovun qəbir üstü abidələri. 2. Memorial heykəltəraşlıq sahəsində tişə ustalarımızın fəaliyyəti. 3. Cəlal Qaryağdı və Tokay Məmmədovun memorial abidələri.	2	2
11	Mövzu: Azərbaycan xalça sənətinin və xalçaçılıq elminin baniləri. 1. Lətif Kərimov kimdir? 2. Lətif Kərimov həyatı. 3. Lətif Kərimov yaradıcılığı. 4. Eldar Mikayılzadə həyat və yaradıcılığı.	4	1
Cəmi: 45 saat		30 s.	15 s.

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Tələbə dərslərdə fəal iştirak etməli, müəhazirə və seminar mövzularını mənimsəməlidir.
- Mövzu üzrə müstəqil araşdırma və tənqidi təhlil bacarığını nümayiş etdirməlidir.
- Tapşırıqları vaxtında və yaradıcı şəkildə yerinə yetirməlidir.
- Müasir Azərbaycan incəsənətində baş verən proseslər, yeni istiqamətlər və aparıcı sənətkarlar haqqında biliklərə yiyələnməlidir.
- Fənn çərçivəsində müasir dövrdə formalaşan bədii üslub və texnologiyaları tanımalı və təhlil etməlidir.
- Müzakirələrdə iştirak etməli, şəxsi fikirlərini əsaslandırılmış şəkildə ifadə etməlidir.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Müasir Azərbaycan incəsənətinin əsas mərhələlərini və inkişaf istiqamətlərini izah edə biləcək;
- Dövrün aparıcı sənətkarlarını və onların yaradıcılıq xüsusiyyətlərini tanıya biləcək;
- Müasir incəsənətdə yeni bədii formalar və texnologiyaların rolunu dəyərləndirəcək;
- İncəsənətin ictimai, mədəni və fəlsəfi məzmununu təhlil etmək bacarığı qazanacaq;
- Müasir Azərbaycan incəsənəti ilə dünya incəsənəti arasındakı paralelləri aparmağı bacaracaq.

XIII. İmtahan sualları:

- XX əsrin 20- ci illərindən etibarən Azərbaycan boyakarlığında əsaslı dəyişikliklər.
- Azərbaycan dəzgah boyakarlığının banisi Bəhruz Kəngərli.
- Qrafika ustası Əzim Əzimzadənin qiymətli töhfələri.
- Əzim Əzimzadənin Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına münasibət.
- Azərbaycan mədəniyyətində modernizm.
- Səttar Bəhlulzadə - "modern milli üslub"un banilərindən biri.
- Postmodernizmin mahiyyəti.
- Azərbaycanın postmodernizm rəssamları.
- Altay Oqtay oğlu sadıqzadə. Həyat və yaradıcılığı.
- Rasim Babayev həyat və yaradıcılığı.
- Toğrul Nərimanbəyov həyat və yaradıcılığı.
- Dünya qrafik ustaları.
- Ələkbər Rzaquliyevin qrafik əsərləri.
- Cəmil Müfitzadənin qrafik əsərləri.
- Müharibə dövründə Azərbaycan rəssamlarının fəaliyyəti.
- Tağı Tağıyevin həyat və yaradıcılığı.
- Müharibə dövrü və tarixi qəhrəmanların portretləri.
- Tahir Salahovun həyat və yaradıcılığı.
- Mikayıl Abdullayevin həyat və yaradıcılığı.
- Müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycan boyakarlıq sənətində mühüm mərhələ.
- Rus heykəltəraşlarının Azərbaycan sənətinə təsiri (1920–1930-cu illər).
- Fuad Əbdürrəhmanovun həyat və yaradıcılığı. 30- cu illərin sonu mühüm mərhələ.
- XX əsr Azərbaycan heykəltəraşlarının fəaliyyəti.
- Fuad Əbdürrəhmanovun XX əsrin ortalarındakı yaradıcılıq dövrü.
- Azərbaycan heykəltəraşlığının altmışıncı illərə təsadüf edən inkişaf mərhələsi.
- Cəlal Qaryağdının həyat və yaradıcılığı.
- Ömər Eldarov həyat və yaradıcılığı.
- 70-80-ci illərin həm monumental, həm də dəzgah heykəltəraşlığı sahəsində yaradılan nümunələr.
- Mirələsgər Mirqasımovun həyat və yaradıcılığı.
- Həyat Abdullayevanın həyat və yaradıcılığı.
- 1980-ci illərdə Azərbaycan dəzgah heykəltəraşlığında bədii ifadə axtarırları.
- Ömər Eldarovun qəbir üstü abidələri.
- Memorial heykəltəraşlıq sahəsində tişə ustalarımızın fəaliyyəti.
- Lətif Kərimov həyatı və yaradıcılığı.
- Eldar Mikayılzadə həyat və yaradıcılığı.

XIV.Kollekvium sualları:

I Kollekvium sualları

1. XX əsrin 20- ci illərindən etibarən Azərbaycan boyakarlığında əsaslı dəyişikliklər.
2. Azərbaycan dəzgah boyakarlığının banisi Bəhruz Kəngərli.
3. Qrafika ustası Əzim Əzimzadənin qiymətli töhfələri.
4. Əzim Əzimzadənin Mirzə Ələkbər Sabir yaradıcılığına münasibət.
5. Altay Oqtay oğlu sadıqzadə. Həyat və yaradıcılığı.
6. Rəsim Babayev həyat və yaradıcılığı.
7. Toğrul Nərimanbəyov həyat və yaradıcılığı.
8. Dünya qrafik ustaları.
9. Ələkbər Rzaquliyevin qrafik əsərləri.
10. Cəmil Müfitzadənin qrafik əsərləri.

II Kollekvium sualları

1. Müharibə dövründə Azərbaycan rəssamlarının fəaliyyəti.
2. Tağı Tağıyevin həyat və yaradıcılığı.
3. Müharibə dövrü və tarixi qəhrəmanların portretləri.
4. Tahir Salahovun həyat və yaradıcılığı.
5. Mikayıl Abdullayevin həyat və yaradıcılığı.
6. Müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycan boyakarlıq sənətində mühüm mərhələ.
7. Azərbaycan mədəniyyətində modernizm
8. Səttar Bəhlulzadə - "modern milli üslub"un banilərindən biri.
9. Postmodernizmin mahiyyəti.
10. Azərbaycanın postmodernizm rəssamları.

"S/f Müasir Azərbaycan incəsənəti" fənninin sillabusu 060114–Təsviri incəsənət fənninin tədrisi metodikası və metodologiyası ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol №01).

Fənn müəllimi:

b/m A.N.Dadaşova

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev